

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

oraz Wojskowej Służby Polek

87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 127; REGON 870502736

KRS 00000 41692

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAŁ

Generał Marii Wittek

PERCIYŃSKA Irena
ps. „Magda”, „Makowska”
zam. Żuczowska

AK
okr.
Lublin

4005/NSI

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 4005/WSK
PERCZYŃSKA Irena, zam. Kraków
ps. „Magda” „Makowska”

I/1. Relacja —

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k-4, s. 4

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 1

VI. Fotografie ✓ 208- II/1, II/2

II. Materiały uzupełniające relację:

- Biuletyn Inf. ŚZAK Nr 1(30) Rok IX, styczeń - luty 2001
art. poświęcony Sreńie Percypuskiej, s. 222. Kserokopia, k. 1, s. 1.
- "Sreńie Percypuska (Makowska) ps. Magda" art. 4 "Kobiety
dubelszczepany represjonowane w latach 1944-1956" t. I
pod red. J. Kiełboń i 2. Percypuskiej, s. 368-370.
Msp. Kserokopia, k. 3, s. 2-4.

me
me

Irena Perczyńska ps. „Magda” – żołnierz Wojskowej Służby Kobiet AK Okręgu Lublin

11/1

Ś.p. Irena Perczyńska, c. Władysława i Marianny z Dymowskich, urodziła się 3 maja 1911 roku we wsi Kijany gm. Spiczyn pow. Lubartów. W Lublinie ukończyła gimnazjum żeńskie i w roku 1930 otrzymała świadectwo maturalne. Po maturze pracowała jako nauczycielka w domach ziemiańskich. W latach 1940-1944 jako urzędniczka pracowała w zakładach mięsnych w Lublinie.

W maju 1942 roku wstąpiła do Armii Krajowej i po przeszkoleniu otrzymała funkcję kierowniczkę sekcji szyfrantek, którą pełniła do lipca 1944 roku. Mieszkała wraz z siostrą Hanną w Lublinie przy ul. Bonifraterskiej, w domu, którego właścicielem był piekarz. Prowadził on piekarnię i sprzedaż chleba, w związku z tym wiele osób przychodziło tam każdego dnia, co czyniło mieszkanie bezpiecznym dla konspiracji. Służyło ono niejednokrotnie jako miejsce spotkań konspiracyjnych oraz jako kwatera dla por.

styczeń-luty-marzec 2001 r.

21
Czesława Gregorowicza zastępcy Komendanta Obwodu Lubartowskiego, kiedy służbowo był w Lublinie.

Kancelaria Okręgu, której kierowniczką była ś.p. Anna Pankowska ps. „Grażyna”, mieściła się przy ulicy Cyruliczej i przez nią przechodziły wszystkie rozkazy i meldunki, które Irena Perczyńska z Zofią Gilarowską, ps. „Bogusia”, instruktorką szyfrów, otrzymywały do zaszyfrowania lub do odczytania.

W lipcu 1944 roku siostry Perczyńskie zamieszkały przy ulicy Probostwo. W tym mieszkaniu po 24 lipca odbywała się odprawa Sztabu Obwodu Lubartowskiego, składającego się z 4 osób. Wszedł tam oficer z armii gen. Berlinga z żołnierzem. Zorientował się, że jest to zebranie konspiracyjne. Zostawił żołnierza na straży, a sam poszedł po pomoc. Irena

Perczyńska, korzystając z nieuwagi żołnierza, przez okno kuchenne, po gzymsie przeszła na balkon sąsiedniego mieszkania i zbiegła. Mieszkania te znajdowały się na trzecim piętrze. Czterej uczestnicy odprawy zostali aresztowani.

Po ucieczce Irena Perczyńska wyjechała do Zamościa do oddziału łączności. W grudniu 1944 roku zjawił się tam były zastępca szefa Łączności Komendy Okręgu, kpt. Roman Szyszkowski ps. „Wilhelm” i oświadczył że zabiera ją do Lublina do dalszej pracy konspiracyjnej. Odwiózł ją prosto na ulicę Szopena 18, do siedziby NKWD. Po przesłuchaniu znalazła się na Zamku Lubelskim. – Relacja o tym pochodzi od p. Zofii Dzierżkowskiej ps. „Terka”, współwięźniarki, obecnie członka Koła nr 1 SZŻAK w Lublinie.

Na skutek interwencji wuja, Tadeusza Dymowskiego (członka b. PPS, posła na Sejm Ustawodawczy 1919 roku) u Bolesława Bieruta, Irena Perczyńska została zwolniona z więzienia w maju 1945 roku. Wyjechała do Gdyni do pracy. Po kilku latach przeniosiła się do Warszawy, wyszła za mąż za ś.p. Stefana Żuczковского. Zmarła w Warszawie 31 stycznia 1977 roku.

Ś.p. Irena Perczyńska pośmiertnie odznaczona została przez Prezydenta Lecha Wałęsę Krzyżem Armii Krajowej, nr leg. 22-95-453, dn. 11.04.1995 r.

Życiorys sporządził por. Czesław Gregorowicz, ostatni Komendant Obwodu Lubartowskiego, i Zofia Gilarowska-Kietlińska ps. „Bogusia”, instruktorka szyfrów w Komendzie Okręgu Lublin.

Ppor. Zofia Gilarowska-Kietlińska
Pplk. Czesław Gregorowicz

Uzupełnienia życiorysu: Pracowała jako księgowa w Centralnym Związku Kółek Rolniczych w Warszawie. Pochowana na Cmentarzu Powązkowskim, Aleja 275 – grób rodzinny – Stefana Żuczковского. Odznaczona: Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi.

200.
Bibl. FAPAK

Biuletyn Informacyjny Nr 1/30/ Rok IX, st - luty - mar 2001.
SZŻAK
22 zmieszanie W: N i wydanie: Zarząd Okręgu SZŻAK w Lublinie

++
KERCZYŃSKA Irene
pn. "Kopca"

KW

AK
Okr. Lublin
Kom. Okr.

IRENA PERCZYŃSKA (Makowska) ps. Magda

Urodziła się 3 V 1911 r. we wsi Jakubowice pow. Lublin jako córka Władysława i Marii. W Lublinie mieszkała od 1914 r., początkowo przy ul. Bonifaterskiej, a od 1 VIII 1944 r. przy ul. Probostwo. Ukończyła Państwowe Pedagogium Nauczycielskie, pracowała jako nauczycielka w szkole powszechnej. Z podziemiem związana od początku okupacji, posługiwała się pseudonimem Magda. Działała na odcinku łączności komendy AK okręgu w Lublinie. Pracowała w sekcji szyfrantek w V oddziale sztabu. Jej kierowniczką była H. Władyka ps. Baśka oraz

E. Wachowska ps. Emilia. W sztabie komendy współpracowała z szyfrantką Z. Gilarowską (Kietlińską – zob. nota) ps. Bogusia. Rozszyfrowywała przychodzące do komendy szyfrogramy i depesze oraz szyfrowała wychodzące z okręgu raporty. Ponadto utrzymywała w mieszkaniu lokal konspiracyjny, w którym spotykali się oficerowie Komendy Okręgu AK.

Po okupacji niemieckiej kontynuowała pracę konspiracyjną. We wrześniu 1944 NKWD usiłowało ją aresztować, lecz I. Perczyńska uciekła w czasie przeprowadzanej rewizji. Wydostała się z mieszkania się przez okno kuchenne, zeskoczyła na balkon sąsiadów i przez ich mieszkanie wyszła na ulicę.

Wyjechała do Zamościa, zmieniając nazwisko na Makowska. Początkowo zatrzymała się w konspiracyjnym mieszkaniu u Feliksi Miklińskiej ps. Janina (zob. nota). Nawiązała kontakt z Mieczysławem Kwarcinińskim ps. Leszcza, cichociemnym pełniącym funkcję oficera łączności w obwodzie zamojskim.

W dniu 12 XI 1944 r. przyjechał do Zamościa, by aresztować „Leszcza” por. Roman Szyszkowski-Zagórski ps. Wilhelm, były zastępca szefa oddz. V okręgu AK, już od lipca 1944 współpracujący z NKWD. W mieszkaniu Miklińskiej, której adres znał zapewne z pracy w konspiracji, zamiast „Leszcza” spotkał niespodziewanie Irenę Perczyńską. Ponadto zastał tam mjr. Konstantego Witkowskiego (Józef Marciniak) ps. Müller, byłego komendanta obwodu AK Radzyń Podlaski i jednocześnie dowódcę oddziału leśnego „Müllera”, poszukiwanego przez NKWD. Po krótkiej dyskusji ze spotka-

11/2
nymi zabrał ich do Lublina i oddał w ręce lińską, „Janinę”. Razem z pozostałymi w Lublinie.

Przesłuchania I. Perczyńskiej przez śle do początku grudnia 1944. Następnie została w więzieniu na Zamku. Akt oskarżenia Trybus. Perczyńskiej postawiono zarzut, że Emigracyjnemu w Londynie kontynuow. nizacji”.

Rozprawa przed Wojskowym Sądem pod przewodnictwem sędziego ppor. B w dniach 23 i 27 XII 1944 r. Dodatkowo 1945 r. Sprawę zakończono 6 II 1945 r.,

Perczyńską skazano na mocy art. 1 D karę dziewięciu lat więzienia i utratę wsz

W uzasadnieniu czytamy, iż została zania nielegalnej organizacji AK brała spirowanej organizacji mającej na celu Państwa Polskiego, a to do dnia 12 listop członka pod pseudonimem Magda, prz się w kontaktowaniu się z aktywnem nie

W sprawie wydanego wyroku interwe Dymowski (członek PPS, ślusarz, wów ławnik Sądu Specjalnego). Decyzją gen. 12 IV 1945 r. został zawieszony na okre stepnego dnia wyszła na wolność.

Wyjechała do Gdyni, skąd po kilku gdzie pracowała jako księgowa w Centi

Wyszła za mąż za Stefana Żuczkow

Irena Perczyńska-Żuczkowska zma została pochowana na cmentarzu Pową

Była odznaczona Krzyżem Waleczi

ŹRÓDŁA: CAW, III-436. 4, Akta 2635/300, 400/ KGW, poz. 1484/44 i 598/45; Życiorys I. Perczyńsk [w:] Biuletyn SZŻ AK, Nr 1/2001, s. 21-22; Cz. lubartowski, Lublin 1998, s. 65, 91, 119, 412

SKA (Makowska) ps. Magda

1 się 3 V 1911 r. we wsi Jakubowice pow. jako córka Władysława i Marii. W Lublinie ła od 1914 r., początkowo przy ul. Bonifra. a od 1 VIII 1944 r. przy ul. Probostwo. yła Państwowe Pedagogium Nauczycielskie, ła jako nauczycielka w szkole powszechnej, emiem związana od początku okupacji, po- ła się pseudonimem Magda. Działała na 1 łączności komendy AK okręgu w Lublinie. ła w sekcji szyfrantek w V oddziale sztabu. owniczka była H. Władysław ps. Baśka oraz tabie komendy współpracowała z szyfrantką o. nota) ps. Bogusia. Rozszyfrowywała przy- ramy i depesze oraz szyfrowała wychodzące ymywała w mieszkaniu lokal konspiracyjny, wie Komendy Okręgu AK. ytnuowała pracę konspiracyjną. We wrześniu sztować, lecz I. Perczyńska uciekła w czasie stała się z mieszkania się przez okno kuchenne, i przez ich mieszkanie wyszła na ulicę. nienając nazwisko na Makowska. Początkowo m mieszkaniu u Feliksi Miklińskiej ps. Janina t z Mieczysławem Kwarcińskim ps. Leszcza. ccję oficera łączności w obwodzie zamojskim. jechał do Zamościa, by aresztować „Leszcza”. górski ps. Wilhelm, były zastępca szefa oddz. 1944 współpracujący z NKWD. W mieszkaniu ął zapewne z pracy w konspiracji, zamiast ewanie Irenę Perczyńską. Ponadto zastał tam go (Józef Marciniak) ps. Müller, byłego komer- dlaski i jednocześnie dowódcę oddziału leśnego rzez NKWD. Po krótkiej dyskusji ze spotka-

11/3
nymi zabrał ich do Lublina i oddał w ręce NKWD. Zatrzymał też F. Mik- lińską, „Janinę”. Razem z pozostałymi znalazła się w areszcie NKWD w Lublinie.

Przesłuchania I. Perczyńskiej przez śledczych „Smerszu” i NKWD trwały do początku grudnia 1944. Następnie została przekazana do WUBP i osadzona w więzieniu na Zamku. Akt oskarżenia sporządził oficer śledczy Antoni Trybus. Perczyńskiej postawiono zarzut, że „będąc wierną Polskiemu Rządowi Emigracyjnemu w Londynie kontynuowała swą pracę w podziemnej orga- nizacji”.

Rozprawa przed Wojskowym Sądem Lubelskiego Garnizonu, toczona pod przewodnictwem sędziego ppor. Bazylego Szporluka, odbywała się w dniach 23 i 27 XII 1944 r. Dodatkowo przesłuchiowano I. Perczyńską 24 I 1945 r. Sprawę zakończono 6 II 1945 r., wydając wyrok skazujący.

Perczyńską skazano na mocy art. 1 Dekretu PKWN z dn. 30 X 1944 r. na karę dziewięciu lat więzienia i utratę wszystkich praw na okres czterech lat.

W uzasadnieniu czytamy, iż została skazana za to, że „od dnia rozwią- zania nielegalnej organizacji AK brała udział w Lublinie w tejże zakon- spirowanej organizacji mającej na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, a to do dnia 12 listopada 1944 w charakterze aktywnego członka pod pseudonimem Magda, przy czym działalność jej przejawiała się w kontaktowaniu się z aktywnym nielegalnym org. AK”.

W sprawie wydanego wyroku interweniował wujek Perczyńskiej, Tadeusz Dymowski (członek PPS, ślusarz, wówczas wiceprezydent miasta Lublina, ławnik Sądu Specjalnego). Decyzją gen. M. Roli-Żymierskiego wyrok dnia 12 IV 1945 r. został zawieszony na okres trzech lat, a Irena Perczyńska na- stępnego dnia wyszła na wolność.

Wyjechała do Gdyni, skąd po kilku latach przeniosła się do Warszawy, gdzie pracowała jako księgowa w Centralnym Związku Kółek Rolniczych.

Wyszła za męża Stefana Żuczковского.

Irena Perczyńska-Żuczowska zmarła dnia 31 I 1977 r. w Warszawie, została pochowana na cmentarzu Powązkowskim.

Była odznaczona Krzyżem Walecznych i Srebrnym Krzyżem Zasługi.

ZRÓDŁA: CAW, III-436. 4, Akta 2635/300, 400/329; I. Caban, *Ludzie...*, s. 134; IPN O/Lub., KGW, poz. 1484/44 i 598/45; Życiorys I. Perczyńskiej, opr. przez Z. Kietlińską i Cz. Gregorowicza [w:] *Biuletyn ŚZŻ AK*, Nr 1/2001, s. 21-22; Cz. Gregorowicz, D. Salata, *ZWZ-AK w obwodzie lubartowskim*, Lublin 1998, s. 65, 91, 119, 412

WYROK Nr 21

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i

Dnia 6 lutego 1945 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy w Lublinie na rozprawie w Lublinie w składzie:

1. ppor. Szporluk Bazyli jako przewodniczący,
2. por. Dr. Mańkowski Wacław,
3. chor. Kolbusz Czesław jako sędziowie,
z udziałem szers. Adamowskiego Piotra jako protokolanta, bez udziału prokuratora i obrońcy, rozpoznawszy sprawę osk. PERCZYŃSKA Irena, c. Władysława ur. 3. V. 1904 r. we wsi Janubowice, pow. Łęka, polki, urzędniczki, wyksz. średniego, panny, ze słów niekaranej, bezmałżeńskiej, córki młynarza, ost. zam. w Zamości osk. o przestępstwo z art. 1 Dekretu PKWN z dnia 30. X. 1944. o Ochronie Państwa /Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 50/.

W toku przewodu sądowego ustalono, że PERCZYŃSKA Irena, c. Władysława od dnia rozwiązania nielegalnej organizacji "A.K." brała udział w Lublinie w tejże zakonspirowanej organizacji mającej na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego a to do dnia 12 listopada 1944 r. w charakterze aktywnego członka pod pseudonimem "Magda", przy czym działalność jej przejawiała się w kontaktowaniu się z aktywnymi członkami aktywem nielegalnej org. "A.K." w szczególności z "Janiną".

Na podstawie powyższych ustaleń oraz art. 200 KPK, Wojskowy Sąd Garnizonowy w Lublinie

o r z e k i :

Osk. na PERCZYŃSKA Irena, c. Władysława zabrać senną dokonania wyżej wymienionego czynu, stanowiącego przestępstwo z art. 1 Dekretu PKWN z dn. 30 października 1944 r. o Ochronie Państwa /Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 50/ i na mocy art. 1 wyz. cyt. Dekretu skazać ją na karę więzienia przez lat 9 /dziewięć/ z za liczeniem na mocy art. 56 KKK na poczet kary orzeczonej okres tymczasowego aresztowania od dnia 12 listopada 1944 r. Na moc art. 12 wyz. cyt. Dekretu orzeka się utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na przeciąg lat 4 /czterech/ Dowód rzeczowy kartę rozpoznawczą Nr. 254098 pozostawić po myśl art. 48 KKK w aktach sprawy. Wyrok jest ostateczny i zażaleniu nie podlega.

Przewodniczący: /- ppor. Szporluk B.
Sędziowie: /- por. Dr. Mańkowski
/ - chor. Kolbusz Cz.

Za zgodność:
St. Sekretarz Wojskowego
Sądu Garnizonowego
Wacław Mańkowski

Opinia Naczelnego Szefa Sądownictwa Wojskowego

uważam, że służąca PERCZYŃSKA Irena zasługuje na warunkowe zawieszenie wykonania kary dziewięcioletniego więzienia na okres trzech lat przy zachowaniu przepisów art. 57-60 K.K.W.P.

Naczelnny Szef Sądownictwa Wojskowego

Decyzja Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego.

Zgadza się
12/4. 1945 r.
Naczelnny Dowódca Wojska Polskiego.

Za zgodność
St. Sekretarz Wojskowego Sądu
Okręgowego w Lublinie.
Michał Rola-Zymlarski
gen. broni

MARIA PERCZYŃSKA

Urodziła się 3 X 1904 r. w Czortkowie, w pow. i Franciszki. Ukończyła seminarium nauczycielskie w Bystrzejowicach gm. Piaszki. W sierpniu 1946 przeniosła się do Lublina. Zaczęła tam pracę jako nauczycielka w Szkole Powszechnej w Bystrzejowicach gm. Piaszki. W sierpniu 1946 przeniosła się do Lublina. Zaczęła tam pracę jako nauczycielka w Szkole Powszechnej w Bystrzejowicach gm. Piaszki.

Aresztowana w Olsztynku 16 IX 1945 r. w Lublinie i oskarżona o udział w organizacji której zwerbował ją w grudniu 1945 Członek powiatu Obwodu Lubelskiego.

Czesław Gregorowicz został aresztowany o to, że pełnił funkcję komendanta i jednoczołtwa "Franciszki Abraszewskiego. Ponadto raportów wywiadowczych.

Maria Perczyńska pełniła funkcję łączniczki a samym „Grejem”. Z działalnością w komendzie wyjazdu do męża do Olsztynka.

Po siedmiu miesiącach śledztwa, w tym czasie uznano, że zarzucane jej czyny samą podlegała ustawie o amnestii z 27 IV 1947 r. W związku z tym 27 IV 1947 r. Wojewoda postanowił zastosować wobec niej amnestię i uchylić areszt.

Dwa dni później Maria Perczyńska została zwolniona z więzienia. Dwa dni później Maria Perczyńska została zwolniona z więzienia.

Jednocześnie, na mocy amnestii, został uchyłony wyrok, zaś prowadzone w stosunku do niej postępowanie zostało umorzone.

ŹRÓDŁA: Arch. Sądu Rej. w Lub., Sr. 586/47 i Sr. 586/48, Lublin 1998, s. 75-300

T. 4005 / WSK

AK
dr. Dublin

++
PERCZYŃSKA Irena
ps. "Magda", "Makowska"
zam. Zuczkowska

v) Nazwiskowe karty informacyjne

i

J. 4005/WSK

AK
dir. Lublin

+
PER CZYNSKA Irene
ps. "Magda", "Makowska"
zam. Zuzkowska
2009 Materiały i fot. 1945

B. Rojek 2014

PERCZYŃSKA Irena

